

WikiLeaks'ten sızan belgeler, Türkiye merkezli enerji diplomasisinde ABD'nin kimi zaman çok rahatsız olduğunu ortaya koydu.WikiLeaks'in yayımladığı 597 belgenin çoğu Türkiye ile ilgili. ABD büyükelçilerinin Türkiye ile ilgili notlarının merkezinde ise enerji yer alıyor. Belgelere bakıldığında, ABD'li diplomatların bir yandan Türkiye'nin bölgedeki boru hatları diplomasisini bir hayli titiz izlediğini, diğer yandan bu enerji hamleleri karşısında bölge ülkelerinin tavrının ne olduğunu ayrıntıları ile Washington'a aktarması dikkat çekici. Sonuçta WikiLeaks'in sızdırdığı belgelerdeki notlar dedikodu düzeyinde kalsa dahi enerji oyununun bölgedeki gerilimlerin temel kaynağı olduğunu kanıtlıyor.

Türkiye neden başrolde?

Küresel enerji oyununda dengeler gün geçtikçe değişiyor. Avrupa'nın artan tüketimi ve azalan üretimi ile kaynak çeşitliliği yaratma amacı, Doğu'daki kaynakların Batı'ya taşınmasını gerektiriyor.

Türkiye de bu trafiğin tam ortasında bulu-nuyor. Yıllardır tedarikçi ve alıcı ülkeler Türkiye'nin elinin güçlenmemesi adına sadece 'transit' ülke konumunda kalmasına yönelik dış politika yürütürken, Türkiye ise buna direnen teklif ve uygulamalar ile dış politikasına yön vermeye çalıştı. Bir taraftan da birçok projeye ev sahipliği yapmaya hazırlanıyor. Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Petrol Hattı ile ünlenen Türkiye'nin transit rolü, Azerbaycan-Gürcistan-Türkiye Doğalgaz Hattı, Türkiye-Yunanistan-İtalya Doğalgaz Projesi, Nabucco Projesi ile Samsun-Ceyhan Petrol Boru Hattı Projesi ile pekişecek. WikiLeaks'e konu olan Türkiye ile ilgili enerji başlığındaki iddialar ise bu projeler ile Türkiye'nin konumu üzerine odaklandı.

İddiaların perde arkası

WikiLeaks belgesinde Türkiye'yi en çok Azerbaycan ile karşı karşıya bırakacak iddialar var. Bununla birlikte, Rusya ile yakın enerji ilişkilerinin nasıl kurulduğunu vurgulayan yorumlar da bulunuyor.

Ermenistan Azerilerle arayı açtı Belgelerde Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in "Türkiye'nin enerji merkezi olmasını istemiyoruz" dediği iddiası yer aldı. Azerbaycan ile aranın

açılmasına Ermenistan yakınlaşması neden oldu. Azerbaycan cevap olarak Rusya'ya doğalgaz satışı için anlaşma imzalayarak Türkiye'ye göz dağı verdi. Ancak daha sonra doğalgaz anlaşması imzalandı.

Nabucco'da merkez olma isteği

Enerji Bakanı Taner Yıldız'ın Azerilere, Rusya ile ilişkileri bozma pahasına Nabucco'yu savunmamaları gerektiğini telkin ettiği iddiası var. Azerilerin Nabucco'ya Gürcistan sınırında gaz teslim etmesi durumunda Türkiye merkez olma konusunda geride kalacak. Türkiye, Nabucco'yu istiyor ancak projede sadece transit ülke olmak istemiyor.

Rusya, İran gazını istemiyor

WikiLeaks'in sızdırdığı belgelerdeki iddialara göre, dünyanın en geniş gaz ve petrol ihracatçısı olarak Rusya'nın İran'daki tansiyon nedeniyle petrol fiyatlarındaki istikrarsızlıktan faydalandığı ifade ediliyor. Varil başına 5 dolarlık bir istikrarsızlığın Rusya'ya yılda 9 milyar dolar petrol ve gaz ihracatında ise 2-4 milyar dolar kâr kazandırdığı belirtiliyor.

Ruslarla Mavi Akım pazarlığı

Belgelerde Ruslarla Samsun-Ceyhan pazarlığı da yer alıyor. Projenin sahibi ENI ve Çalık için projenin önündeki tek engel hattan geçirecek petrol bulamaması. Son yapılan görüşmelerle bu sene içinde Rusya, bu hatta petrol vermeyi kabul etti. Bu uzlaşma ise nükleer santral projesinin hükümetler arası anlaşma ile Rusya'ya verildiği döneme denk geldi.

Irak ile yeni petrol boru hattı inşası Türkiye ile Irak arasında Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattı var. Bir de paralalel bir gaz hattı yapılma hedefi var. Belgelere göre, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Feridun Sinirlioğlu, Irak gaz sahalarını Türk dağıtım ağlarına 500 milyon dolara mal olacak boru hattı ile bağlamak üzere bir girişim başlatacaklarını söyledi. İran'ın buna karşı olduğu iddia edildi.

Belgelerdeki kilit isim Sıtkı Ayan WikiLeaks'in yayımladığı belgelerde İran'dan Almanya'ya doğalgaz taşıyacak projede transit geçiş hakkı alan şirketin sahibi Sıtkı Ayan'ın Erdoğan'ın İmam Hatip'ten sınıf arkadaşı olduğu belirtiliyor. İran'a bugüne kadar Avrupa pazarına erişim hakkı vermeyen Türkiye, Sıtkı Ayan'ın şirketi Turang AŞ için gerekli izni geçen hafta çıkardı.

3.12.2010 Radikal